

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

- Betreft:**
- ontwerpbesluiten voor steun aan ondernemingen voor projecten van onderzoek, ontwikkeling en innovatie in overeenstemming met de Europese kaderregeling
 - principiële goedkeuring

1. INHOUDELIJK

1 Situering

Steun aan ondernemingen voor projecten van onderzoek en ontwikkeling (O&O) wordt toegekend op basis van het besluit van de Vlaamse regering van 12 december 2008 tot regeling van de steun aan projecten van onderzoek en ontwikkeling van het bedrijfsleven in Vlaanderen (hierna het 'O&O-besluit' genoemd). Dit besluit omvat staatsteun en werd na een formele aanmelding bij de Europese Commissie in overeenstemming met de interne markt verklaard.

Deze goedkeuring door Europa eindigt op 5 oktober 2017. Daarom worden in deze nota nieuwe ontwerpbesluiten voorgesteld ter vervanging van het O&O-besluit.

Dit zijn:

- ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot regeling van steun aan ondernemingen voor onderzoek en ontwikkeling met een kennisintensief karakter in Vlaanderen;
- ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot regeling van steun aan ondernemingen voor ontwikkeling en innovatie in Vlaanderen;
- ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot regeling van steun aan ondernemingen voor onderzoeksprojecten met het oog op de uitvoering van doctoraatsonderzoek of postdoctoraal onderzoek in samenwerking met onderzoeksorganisaties in Vlaanderen.

2 Historiek goedkeuring door Europa

In 2001 werd de Vlaamse steun aangemeld bij de Europese Commissie. Dit gebeurde op basis van het besluit van de Vlaamse regering van 5 oktober 2001 tot regeling van de steun aan projecten van technologisch onderzoek en ontwikkeling van het bedrijfsleven in Vlaanderen. Deze regeling werd goedgekeurd door de Europese Commissie als staatsteunregeling N298/2000.

Om de regeling in overeenstemming te brengen met de wijzigingen bij de lancering van de communautaire kaderregeling inzake staatsteun voor onderzoek en ontwikkeling (PB 2006 C

323/1) werd het besluit gewijzigd en vervangen door het besluit van de Vlaamse regering van 12 december 2008 tot regeling van de steun aan projecten van onderzoek en ontwikkeling van het bedrijfsleven in Vlaanderen.

De artikels waarin de steunmodaliteiten ruimer waren dan in de oorspronkelijke aanmelding werden ter kennis gegeven aan de Commissie onder de algemene groepsvrijstellingsverordening onder referentie X466/09, gepubliceerd in het publicatieblad van de Europese Unie op 14.01.2010 p C8/20.

Op het einde van de termijn van de goedkeuring, die loopt voor tien jaar, werd het integrale besluit met inbegrip van de gewijzigde artikels opnieuw aangemeld onder de kaderregeling. Deze aanmelding werd goedgekeurd door de Europese Commissie op 25 augustus 2011 met referentie SA.33193 (11/N) voor een periode tot 5 oktober 2017. Deze goedkeuring werd gepubliceerd in het publicatieblad van de Europese Commissie op 29.10.2011 p C317/6.

3. Nieuwe kaderregeling

De Europese O&O&I-kaderregeling is inmiddels gewijzigd (Publicatieblad van de Europese Unie (PB 2014 C 198/1)), en is in werking getreden op 1 juli 2014. Naast een aantal verduidelijkingen in de staatssteunregels voor O&O&I en een aantal inperkingen omvat de nieuwe communautaire kaderregeling een aantal nieuwe mogelijkheden inzake staatssteun voor onderzoek, ontwikkeling en innovatie (O&O&I).

Op 6 november 2014 heeft de Vlaamse Overheid ten aanzien van de bevoegde Europese Commissaris bevestigd in te stemmen met de voorgestelde dienstige maatregelen van de Europese Commissie voor de bestaande steunmaatregelen op het gebied van onderzoek en ontwikkeling. De bestaande O&O steunmaatregelen van de Vlaamse overheid dienden uiterlijk 6 maanden na de inwerkingtreding van de nieuwe O&O&I kaderregeling in overeenstemming te zijn met de kaderregeling, d.i. per 01 januari 2015. Een (formele) kennisgeving van het gewijzigde O&O-besluit aan de Commissie was hierbij niet vereist.

Om de continuïteit van bedrijfssteun na 1 januari 2015 te waarborgen werd het 'O&O-besluit' aangepast om het in overeenstemming te brengen met de nieuwe kaderregeling. Hierbij werden geen nieuwe elementen opgenomen en werd het besluit enkel gewijzigd op een aantal punten waar dit noodzakelijk was opdat de bestaande goedkeuring van deze steunmaatregel geldend tot 5 oktober 2017 behouden bleef. De wijziging werd goedgekeurd door de Vlaamse regering op 22 mei 2015. In de overbruggingsfase tussen 1 januari 2015 en de inwerkingtreding van het wijzigingsbesluit heeft de raad van bestuur van IWT erop toegezien dat de toegekende steun steeds in overeenstemming was met de maxima van de nieuwe kaderregeling (RVB/14/18.12/DOC.239).

4. Historiek Vlaams besluit

Het O&O-besluit werd opgesteld met beheer door het IWT dat inmiddels op 1 januari 2016 samen met het Agentschap Ondernemen opgegaan is in het Agentschap Innoveren en Ondernemen. Dit werd geregeld in het decreet van 20 november 2015 houdende diverse maatregelen inzake de herstructurering van het beleidsdomein Economie, Wetenschap en Innovatie.

Dit decreet stelt dat een aantal activiteiten van IWT overgedragen worden naar het fonds Flankerend Economisch en Innovatiebeleid (Hermesfonds) of naar FWO op basis van een toewijzing door de Vlaamse regering en regelt de werking van het fonds alsook de oprichting van een beslissingscomité bij dat fonds.

Het decreet bepaalt dat het beslissingscomité bij het Hermesfonds, binnen de grenzen bepaald door de Vlaamse regering, instaat voor de beslissing over het uitschrijven en bepalen van de nader modaliteiten en criteria van de programma's of combinaties van programma's, de volledige beoordeling en toekenning van steun en de opvolging ervan.

In het besluit van de Vlaamse regering van 18 december 2015 houdende het beheer en de werking van het fonds voor Flankerend Economisch en Innovatiebeleid van de werking van het beslissingscomité bij dat fonds werd het beheer van het O&O-besluit overgedragen naar het Hermesfonds en werd het beslissingscomité bevoegd verklaard voor de instrumenten gebaseerd op het O&O-besluit. Hierbij werd in artikel 6 bepaald dat het beslissingscomité binnen de begrotingsbependingen en de beperkingen toegelicht in het besluit van 18 december 2015 alle handelingen kan stellen die verband houden met de toekenning en opvolging van de instrumenten waarbij in het bijzonder volgende punten opgesomd werden:

1. het vaststellen van de nadere modaliteiten inzake de aanvraagprocedure en – voorwaarden;
2. het bepalen van de nadere modaliteiten en criteria voor de programma's en projecten en eventuele combinaties daarvan;
3. de organisatie van de oproepen tot indiening van de aanvragen en de beoordeling van de ontvankelijkheid ervan;
4. de beoordeling van de steunbaarheid van de aanvragen door het aftoetsen van de aanvragen aan de vastgelegde selectiecriteria conform de geldende selectieprocedure;
5. de toekenning van steun, met inbegrip van het opleggen van voorwaarden en modaliteiten in de (type)overeenkomst;
6. het oordelen over het verzoek tot herziening van de steunbeslissing;
7. de opvolging van het project of programma met inbegrip van de vordering tot terugbetaling van oneigenlijk aangewende steun;
8. het bepalen van de voor steun in aanmerking komende kosten.

In het bovengenoemd besluit van 18 december wordt het O&O-besluit gewijzigd om in overeenstemming te zijn met de nieuwe situatie waarbij de beslissingen door de raad van bestuur van IWT gewijzigd worden naar beslissingen door het beslissingscomité bij het Hermesfonds.

Sinds de inwerkingtreding van het beslissingscomité bij het Hermesfonds wordt dus steun toegekend aan bedrijven voor onderzoek en ontwikkeling op basis van het O&O-besluit gewijzigd door het besluit van 18 december houdende het beheer en de werking van het fonds voor Flankerend Economisch en Innovatiebeleid van de werking van het beslissingscomité bij dat fonds. Hierbij wordt de beslissingsbevoegdheid en het beheer van de steunmodaliteiten in praktijk waargenomen door het beslissingscomité bij het Hermesfonds volgens de bepalingen voorzien in het besluit.

De nieuwe besluiten voorgesteld in deze nota worden opgesteld binnen het beheer vanuit het Hermesfonds, met beslissingsbevoegdheid en programmabeheer door het beslissingscomité bij het Hermesfonds.

5. Procedure voor goedkeuring door Europa voor toekomst

Reeds bij de vorige kaderregeling (PB 2006 C 323/1) was de algemene groepsvrijstellingsverordening sterk verruimd in die zin dat voor de steun voorzien in het O&O-besluit amper reden was voor een aanmelding onder de kaderregeling. Voor de

uitbreiding met toevoeging van een aantal nieuwe artikels heeft IWT toen ook gebruik gemaakt van de algemene groepsvrijstellingsverordening. Bij de noodzakelijke heraanmelding in 2011 heeft IWT gebruik gemaakt van een aanmelding onder de kaderregeling omdat het besluit opgesteld in 2001 voor veel dealaspecten niet opgesteld was in overeenstemming met de groepsvrijstellingsverordening en een inhoudelijke evaluatie door de Commissie aangewezen was gezien de aanpassingen en wijzigingen aan het besluit sinds de eerste aanmelding.

Op dit ogenblik is de algemene groepsvrijstellingsverordening zeer ruim opgesteld waarbij aanmelding onder de kaderregeling door de Commissie enkel voorzien wordt voor grote complexe steuntoekenningen waar een inhoudelijke evaluatie door de Commissie vereist is. Voor goedkeuring van financieringsregimes wordt maximaal gerekend op gebruik van de algemene groepsvrijstellingsverordening. De steunmogelijkheden die voorzien zijn in het bestaande O&O-besluit kunnen allemaal voldaan worden door gebruik te maken van de algemene groepsvrijstellingsverordening. Voor de vervanging van het O&O-besluit wordt dan ook geopteerd voor de mogelijkheid van vrijstelling van aanmelding door het besluit op te stellen in overeenstemming met de bepalingen van de algemene groepsvrijstellingsverordening. Via deze weg zal in elk geval volledige continuïteit geboden worden voor de steun aan bedrijven zoals die vandaag gebeurt onder het bestaande O&O-besluit.

6. Nieuwe en gewijzigde elementen in de regelgeving

De vrijstellingsverordening (EU) Nr 651/2014 voorziet een aantal wijzigingen in de regelgeving t.o.v. de vorige situatie en voorziet ook de mogelijkheid voor nieuwe steuntoekenningen die vandaag niet bestaan in het O&O-besluit.

Haalbaarheidsstudies

In de vorige kaderregeling waren verschillende percentages voorzien voor haalbaarheidsstudies als voorbereiding voor industrieel onderzoek en haalbaarheidsstudies als voorbereiding voor experimentele ontwikkeling. Dit onderscheid wordt niet langer gemaakt. Haalbaarheidsstudies krijgen één percentage, als voorbereiding voor een O&O-project, ongeacht de verdere karakterisering van dit project als industrieel onderzoek of experimentele ontwikkeling. Er wordt wel nog steeds een verhoging toegekend ingeval van uitvoering door een kmo, waarbij nu ook een verschil gemaakt wordt tussen een kleine onderneming (ko) en een middelgrote onderneming.

De maximale percentages zijn als volgt:

		Grote onderneming	Middelgrote onderneming	Kleine onderneming
Oud	Onderzoek	65 %	75 %	-
	Ontwikkeling	40 %	50 %	-
Nieuw	O&O	50 %	60 %	70 %

De nieuwe maximale percentages worden opgenomen in de Vlaamse regelgeving

Starterssteun

Naast een subsidie voor onderzoek- en ontwikkeling kan aan jonge starters ook een additionele steun toegekend worden. In het verleden was dit enkel mogelijk voor innovatieve starters (volgens een vastgestelde definitie) tot zes jaar na oprichting voor een maximaal bedrag van 1 miljoen euro per onderneming. In de nieuwe regeling kan starterssteun toegekend worden aan een startende kleine onderneming tot vijf jaar na oprichting voor een maximaal bedrag van 400.000 euro en kan dit bedrag verdubbeld worden indien de onderneming voldoet aan de bepaling van een innovatieve starter.

Deze gewijzigde bepaling wordt opgenomen in de Vlaamse regelgeving.

Verlenging subsidiebaar innovatietraject

De definitie van experimentele ontwikkeling is aangepast waarbij een verlenging van het subsidiebaar traject mogelijk is. Hierbij wordt expliciet de mogelijkheid opgenomen voor financiering van demonstratieprojecten, proeftuinen, pilootontwikkeling enz..

In de definitie wordt een nieuwe passage opgenomen die stelt dat “experimentele ontwikkeling prototyping, **demonstraties**, **pilootontwikkeling**, **tests** en **validatie** kan omvatten van nieuwe of verbeterde producten, procedés of diensten in omgevingen die representatief zijn voor het functioneren onder **reële omstandigheden**, met als hoofddoel verdere technische verbeteringen...”

De gewijzigde definitie wordt opgenomen in de Vlaamse regelgeving waarmee de rechtsbasis voor steun aan demonstratie, proeftuinen, pilootontwikkeling e.d. opgenomen wordt.

Innovatiesteun voor kmo's

Voor kmo's wordt een set steunmogelijkheden opgenomen onder de noemer innovatiesteun voor kmo's. Dit omvat de mogelijkheid voor steun aan activiteiten die zich doorgaans buiten een klassiek projectmatig O&O-traject bevinden waarbij volgende kosten aanvaard worden:

- kosten verbonden aan verkrijging, validering en verdediging van octrooien en immateriële activa;
- kosten aan het detacheren van hooggekwalificeerd personeel van een onderzoeksorganisatie of een grote onderneming binnen bepaalde voorwaarden;
- kosten verbonden aan innovatieadviesdiensten en diensten inzake innovatieondersteuning.

De steunintensiteit bedraagt ten hoogste 50%. Voor innovatieadviesdiensten en diensten van innovatieondersteuning kan de steunintensiteit worden verhoogd tot 100% mits de steun beperkt blijft tot 200 duizend euro per onderneming voor een periode van drie jaar.

Deze nieuwe steunmogelijkheden worden opgenomen in de Vlaamse regelgeving.

Proces- en Organisatie-innovatie

De mogelijkheid wordt opgenomen voor steun aan proces- en organisatie-innovatie. Deze mogelijkheid staat open voor kmo's aan een steunintensiteit van ten hoogste 50%. Voor grote ondernemingen is dit enkel mogelijk bij een daadwerkelijke samenwerking met een kmo waarbij de kmo minstens 30% van de in aanmerking komende kosten draagt. De steunintensiteit voor

grote ondernemingen bedraagt ten hoogste 15%.

Deze nieuwe steunmogelijkheid wordt opgenomen in de Vlaamse regelgeving

Onderzoeksinfrastructuur

De mogelijkheid wordt opgenomen voor investeringssteun voor onderzoeksinfrastructuur. Dit omvat steun voor de bouw en het upgraden van infrastructuur voor onderzoek waarmee economische activiteiten worden verricht. Toegang tot de infrastructuur staat open voor meerdere gebruikers en wordt op transparante en niet-discriminerende basis verleend. De steunintensiteit bedraagt ten hoogste 50%.

Deze nieuwe steunmogelijkheid wordt opgenomen in de Vlaamse regelgeving.

7. Opsplitsing

Het O&O-besluit is zeer breed opgesteld en wordt aangewend voor financiering van een diverse uiteenlopende groep projecten, die vandaag vaak in subprogramma's georganiseerd zijn. Dit omvat:

- O&O-bedrijfsprojecten waar steun toegekend wordt voor projecten van onderzoek en ontwikkeling tot maximaal 3 miljoen euro per project aan bedrijven die doorgaans ervaring hebben met O&O waarbij een duidelijke bijdrage aan de state of the art beoogd wordt;
- het kmo-programma waar steun toegekend wordt aan ontwikkelingsprojecten van beperkte omvang voor projecten met een incrementele bijdrage tot de state of the art die zich veel dichterbij de markt bevinden;
- het SPRINT programma dat gelijkaardige projecten beoogt als het kmo programma, maar uitgevoerd door grote ondernemingen;
- Baekeland-mandaten waar steun toegekend wordt voor projecten binnen welke een jonge onderzoeker een doctoraat kan uitwerken aan een universiteit in samenwerking met het bedrijfsleven, waarbij onderzoek beoogd wordt dat uitgesproken vernieuwend is en zich in een zeer vroege stadium van een innovatietraject bevindt;
- innovatiemandaten waar steun toegekend wordt vergelijkbaar met Baekeland-mandaten, maar aan postdoctorale onderzoekers die onderzoeksresultaten behaald hebben aan de universiteit en zich willen bekwamen in de verdere uitwerking met het oog op valorisatie naar de bedrijfswereid.

De invulling van het O&O-besluit is vandaag reeds zeer ruim, door het opnemen van de nieuwe elementen die zowel een verlenging als een verruiming van het innovatietraject toelaten zal die invulling in de toekomst nog ruimer worden. Daarom wordt voorgesteld om, in combinatie met het opnemen van nieuwe elementen, de totaliteit aan steunmodaliteiten niet langer in één ruim besluit op te nemen maar om de activiteiten die vandaag gesteund worden via het O&O-besluit, aangevuld met de nieuwe elementen, op te delen in drie besluiten met een duidelijke inhoudelijke focus.

Zo'n focus is belangrijk in functie van het toenemend belang dat gehecht wordt aan de analyse van effecten en het stimulerend effect in functie van duidelijk gedefinieerde doelstellingen. Dit is niet evident bij een breed besluit dat voor diverse toepassingen ingezet wordt en kan veel beter benaderd worden in een besluit met een duidelijke focus.

8. Inhoudelijke basis opdeling

Voor de inhoudelijke opdeling wordt geopteerd om een opdeling te maken tussen:

- activiteiten die zeer ver van de markt staan en een kennisintensief karakter hebben met een belangrijke bijdrage tot de state of the art en
- activiteiten die dicht bij de markt staan en zich op het einde van het O&O-traject bevinden, of in de fasen die volgen op een O&O-traject.

Deze opdeling volgt de logica die ook door de Europese Commissie zelf gehanteerd wordt bij *Joint Technology Initiatives* zoals ECSEL, en bij de opdeling van de programma's in het kaderprogramma Horizon 2020. Hierbij worden programma's opgedeeld in RIA (*Research Innovation Action*) met focus op de vroege stadia (lage TRL-*Technology Readiness Level*) en IA (*Innovation Action*) met focus op de late stadia of hoge TRLs. In het algemeen is er trouwens een groeiend besef voor de noodzaak van voldoende aandacht aan de latere fasen, een groot deel van de nieuwe mogelijkheden in de kaderregeling en algemene groepsvrijstellingsverordening situeren zich ook in de latere fasen. De Vlaamse regelgeving volgt met de opdeling dus een algemene internationale trend.

Hierbij kan opgemerkt worden dat de steun toegekend op basis van het O&O-besluit ook vandaag op operationeel niveau een opdeling volgt die in dezelfde lijn ligt. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen O&O-bedrijfsprojecten enerzijds en het kmo-programma en SPRINT-programma anderzijds. O&O-bedrijfsprojecten zijn projecten met een belangrijke bijdrage tot de state of the art en overspannen het hele O&O-traject, van onderzoek tot experimentele ontwikkeling. In praktijk omvatten de projecten die zuiver uit experimentele ontwikkeling bestaan evenwel slechts circa 10% van de portfolio in termen van toegekende steun. De overige projecten bestaan uit industrieel onderzoek of zijn gemengd, met zowel industrieel onderzoek als experimentele ontwikkeling. Het kmo-programma en SPRINT-programma richten zich naar projecten met een incrementele bijdrage tot de state of the art om innovatie te faciliteren in bedrijven die hier weinig ervaring hebben en omvatten enkel experimentele ontwikkeling, in de latere fasen van een O&O-traject. Beide programma's beperken zich tot een klassiek O&O-traject. In de nieuwe regelgeving wordt het traject verruimd door het opnemen van nieuwe elementen die zich buiten een klassiek O&O-traject bevinden. Dit biedt een uitgelezen mogelijkheid om de bestaande opdeling resoluut door te trekken tot een opdeling in een volwaardig schema voor de vroege stadia en de latere stadia.

De steuntoekenning voor onderzoek, ontwikkeling en innovatie wordt bijgevolg opgedeeld in een besluit voor industrieel onderzoek en experimentele ontwikkeling, met een focus op de vroege stadia, en een besluit voor experimentele ontwikkeling en innovatie, met een focus op de late stadia.

Naast de opdeling in vroege en late stadia wordt een derde besluit voorgesteld waar steun toegekend wordt voor Baekeland-mandaten en innovatiemandaten. Dit gebeurt vandaag op basis van het O&O-besluit, maar de projecten hebben een duidelijk verschillende focus van klassieke industriële O&O-projecten. Bij Baekeland-mandaten wordt steun toegekend via de bedrijven voor projecten die een nauwe samenwerking tussen bedrijven en universiteiten omvatten waarbij een onderzoeker de kans krijgt om een doctoraat uit te voeren. De steun is projectmatig, maar de projecten zijn steeds nominatief verbonden aan één mandataris en omvatten vergoeding voor personeelskosten en werkingskosten voor die ene mandataris. De bedrijven treden op als contractant ten aanzien van het Hermesfonds, de universiteiten zijn partner in de zin dat zij delen in de resultaten en risico maar worden integraal vergoed door de bedrijven voor de kosten.

Omdat de steun toegekend wordt als bedrijfssteun heeft de Vlaamse regering op 12 december 2008 beslist bij de operationalisering van de Baekeland-mandaten dit toe te kennen als een bijzondere vorm van bedrijfsprojecten binnen de bepalingen van het O&O-besluit. Hoewel de steuntoekenning correct binnen de juridische bepalingen van het O&O-besluit kon gebeuren is het duidelijk dat er inhoudelijk verschillende accenten zijn, i.h.b. naar de beoogde effecten en output. De opsplitsing geeft een veel duidelijkere focus voor de latere monitoring in functie van effecten en doelstellingen, maar geeft ook een duidelijkere situatie naar de aanvragers.

Innovatiemandaten zijn sterk gelijkaardig aan Baekeland-mandaten, maar richten zich naar postdoctorale onderzoekers die reeds resultaten behaald hebben aan de universiteit en zich wensen te bekwamen met het oog op verdere valorisatie en transfer naar het bedrijfsleven.

9. Budgettaire impact

De steun die vandaag toegekend wordt op basis van het O&O-besluit zal in de toekomst over drie besluiten met elk een duidelijke focus verdeeld worden.

Wanneer het budget toegekend in 2015 voor activiteiten gesteund op basis van het O&O besluit over de drie besluiten verdeeld wordt volgens de voorgestelde opdeling is de budgetopdeling als volgt:

	Budget (data 2015)
Vroege stadia	122,9 miljoen euro
Late Stadia	46,5 miljoen euro
Baekeland- en Innovatiemandaten	11,8 miljoen euro

Bij financieringsschema's met een budget van meer dan 150 miljoen euro per jaar is een gestructureerde econometrische analyse van de effecten en het stimulerend effect in functie van de doelstellingen vereist, waarbij de Europese Commissie een uitgewerkt evaluatieplan vereist dat dient goedgekeurd te worden binnen zes maanden na indiening.

Door de werkwijze met drie besluiten met een duidelijke focus blijft de budgetgrens per besluit lager dan de grens waarboven een evaluatieplan bij indiening vereist is.

Het is duidelijk dat de vraag voor analyse van de effecten en het stimulerend effect relevant is. De vragen die gesteld worden zijn, ook voor Vlaanderen, interessant vanuit een beleidsstandpunt. Op dit ogenblik is dit evenwel niet formeel vereist en zal het uitwerken van een evaluatieplan een belangrijke drempel zijn. Europa vraagt immers een volledig uitgewerkt evaluatieplan, dat dient goedgekeurd te worden binnen zes maanden na indiening om te kunnen werken onder de vrijstellingsverordening. Daarom wordt voorgesteld om intern wel degelijk de evaluatieactiviteiten op te starten, maar om de indiening van de besluiten en de continuïteit van de steun hier niet afhankelijk van te maken. Bijgevolg wordt gebruik gemaakt van de mogelijkheid om voor een schema lager dan 150 miljoen euro geen evaluatieplan in te dienen, en worden tegelijkertijd alle maatregelen genomen om monitoring in eigen beheer op te starten. Bij toekomstige aanpassingen kan dan een evaluatieplan voorgelegd worden.

Op dit ogenblik wordt met het Hermes-beslissingscomité een traject uitgewerkt waarbinnen de focus en de beoogde effecten van de bedrijfssteun beschouwd worden. De keuze om een evaluatieplan op latere datum uit te werken geeft ook de mogelijkheid voor een grondig overleg met alle betrokken partijen vooraleer hier keuzes gemaakt worden.

Hierbij wordt opgemerkt dat de meeste ‘nieuwe’ maatregelen opgenomen worden in het besluit voor de latere stadia, ook bij een verhoogd budget voor dit besluit blijft de steuntoekenning ruim onder de grens. Indien in de toekomst budgetaanpassingen zouden leiden tot een overschrijding bij het besluit voor de vroege stadia zal op dat stadium de kennisgeving gewijzigd worden en een evaluatieplan toegevoegd worden.

10. Toelichting inhoudelijke invulling 3 besluiten

De steun toegekend voor O&O&I wordt opgedeeld in drie besluiten

1. Besluit van de Vlaamse Regering tot regeling van steun aan ondernemingen voor onderzoek en ontwikkeling met een kennisintensief karakter in Vlaanderen (vroege stadia)
2. Besluit van de Vlaamse Regering tot regeling van steun aan ondernemingen voor ontwikkeling en innovatie in Vlaanderen
3. Besluit van de Vlaamse regering tot regeling van steun aan ondernemingen voor onderzoeksprojecten met het oog op de uitvoering van doctoraatsonderzoek of postdoctoraal onderzoek in samenwerking met onderzoeksorganisaties in Vlaanderen

Besluit 1 (vroege stadia)

Binnen het eerste besluit wordt aan ondernemingen steun toegekend voor de uitvoering van projecten van industrieel onderzoek en experimentele ontwikkeling met een kennisintensief karakter. De nadruk ligt op projecten in een vroeg stadium.

Steun kan toegekend worden aan projecten die bestaan uit industrieel onderzoek of uit een combinatie van industrieel onderzoek en experimentele ontwikkeling. Hiernaast kan steun toegekend worden aan haalbaarheidsstudies voor zo'n projecten.

Steun kan ook toegekend worden aan startende kleine innovatieve ondernemingen voor activiteiten die ingebed zijn in een globale bedrijfsfocus op kennisintensief O&O. Starterssteun is een bijzondere vorm van steun die naast de gangbare O&O-subsidie onder de vorm van een maximaal bedrag per onderneming kan toegekend worden. Deze mogelijkheid wordt opgenomen, maar enkel voor innovatieve starters (maximum van 800 duizend euro per onderneming) en wordt enkel toegekend voor activiteiten die ingebed zijn in zijn in een globale bedrijfsfocus op kennisintensief O&O en dus logischerwijs thuishoren in het eerste besluit.

Ten slotte kan ook steun toegekend worden aan onderzoeksinfrastructuur. Dit omvat investeringssteun maar is beperkt tot infrastructuur die zich richt naar de uitvoering van onderzoek. Bijgevolg sluit dit aan bij de andere activiteiten in dit besluit en hoort dit logisch thuis in het eerste besluit.

Besluit 2 (late stadia)

Binnen het tweede besluit wordt aan ondernemingen steun toegekend voor projecten van experimentele ontwikkeling en innovatie. De focus ligt op projecten in de latere stadia van het traject van ontdekking tot marktintroductie.

In het besluit wordt de verruimde definitie voor experimentele ontwikkeling opgenomen zodat de mogelijke verlenging van het subsidieerbaar traject hier opgenomen is. Hierbij wordt

opgemerkt dat dezelfde definitie van experimentele ontwikkeling ook in het eerste besluit gebruikt wordt, maar daar worden enkel projecten aanvaard die bestaan uit een combinatie van onderzoek en ontwikkeling. De activiteiten die beoogd worden in de verlenging bevinden zich op het 'uiteinde' van ontwikkeling en komen in praktijk zelden voor in gemengde projecten. Hierdoor zal in praktijk steun aan activiteiten in het verlengde traject toegekend worden op basis van het tweede besluit.

Naast ontwikkeling bevat dit besluit ook haalbaarheidsstudies gericht op ontwikkeling en steun voor starters. Waar in het eerste besluit starterssteun enkel aanvaard wordt voor innovatieve starters en enkel voor activiteiten die ingebed zijn in een bedrijfsstrategie gericht op kennisintensieve activiteiten is dat niet zo in het tweede besluit en wordt het volledige gamma aan startersteun opgenomen. Dit omvat een maximale subsidie van 400 duizend euro aan startende kleine ondernemingen die verdubbeld kan worden indien de onderneming voldoet aan de definitie van een innovatieve onderneming.

Aan dit besluit worden ook de nieuwe kmo-steunmaatregelen toegevoegd, die samengevat worden onder de noemer innovatiesteun voor kmo's. Zoals toegelicht in punt 6 van deze nota omvat dit kosten voor innovatieadviesdiensten en diensten voor innovatieondersteuning, kosten verbonden aan detachering van hooggekwalificeerd personeel vanuit een onderzoeksorganisatie of een grote onderneming en kosten voor verkrijging, validering en verdediging van octrooien.

Uiteindelijk wordt ook de mogelijkheid voor steun aan proces-en organisatie-innovatie opgenomen in het tweede besluit.

Besluit 3 (mandaten)

In het derde besluit wordt steun toegekend voor projecten van onderzoek die gericht zijn op de financiering van mandaten die in samenwerking met één of meerdere onderzoeksorganisaties een doctoraat uitvoeren of die in samenwerking met één of meerdere onderzoeksorganisaties post doctoraal onderzoek uitvoeren. Door de vereiste van het doctoraat zal in het eerste geval steeds een universiteit aanwezig zijn.

De steun is beperkt tot onderzoek, maar ook tot projecten die nominatief verbonden zijn aan één mandataris. De bedrijven treden op als contractant ten aanzien van het Hermesfonds, de onderzoeksorganisaties zijn partner in de zin dat zij delen in de resultaten en risico, maar worden integraal vergoed door de bedrijven voor de kosten en zijn geen partij in de overeenkomst met het Hermesfonds.

Overzicht van de inhoudelijke focus

Het overzicht van de inhoudelijke opdeling gaat in volgende tabel

	besluit 1	besluit 2	besluit 3
	vroege stadia	late stadia	mandaten
projecten onderzoek	✓		✓ gebonden mandataris
projecten ontwikkeling		✓	
haalbaarheidsstudies	✓	✓	
starterssteun innovatieve starters	✓ enkel kennisintensief	✓	
starterssteun niet innovatieve starters		✓	
verlenging (demonstratie proeftuin, piloottest..)		✓	
innovatiesteun voor kmo's		✓	
organisatie-innovatie		✓	
onderzoeksinfrastructuur	✓		

In grote lijnen is er een duidelijke focus met een inhoudelijk verschil tussen drie besluiten. Een aantal activiteiten komt evenwel terug in de verschillende besluiten.

- Onderzoek komt voor in het besluit 1 voor de vroege stadia en het besluit 3 voor de mandaten. Hier is evenwel een duidelijk inhoudelijk verschil waarbij de projecten in het derde besluit strikt beperkt zijn tot projecten die nominatief verbonden zijn aan een mandataris met een inhoudelijke focus op onderzoek in het kader van doctoraal of post-doctoraal onderzoek.
- Haalbaarheidsstudies komen voor bij het besluit voor de vroege stadia en de late stadia. Inhoudelijk zullen de haalbaarheidsstudies de opdeling volgen van de projecten waar ze zich naar richten, met een focus op haalbaarheid van O&O-projecten in de vroege stadia in het eerste besluit en een focus op haalbaarheid van activiteiten in de latere stadia in het tweede besluit. Op inhoudelijke basis is er dus geen overlap en zullen de activiteiten verschillend zijn naar beoogd vervolgproject. Omdat in de rechtsbasis geen onderscheid gemaakt wordt tussen haalbaarheidsstudies als voorbereiding voor onderzoek of ontwikkeling komen haalbaarheidsstudies als voorbereiding voor onderzoek of ontwikkeling komen haalbaarheidsstudies in beide besluiten terug. Het verschil in de inhoudelijke invulling zal duidelijk toegelicht worden in de handleidingen en de modaliteiten voor steuntoekenning, zodat in praktijk er geen overlap zal zijn tussen beide besluiten.
- Starterssteun voor innovatieve starters komt terug in het besluit voor de vroege stadia en het besluit voor de late stadia. Ook hier zal er een inhoudelijk verschil zijn bij de steuntoekenning aangezien in het eerste besluit starterssteun beperkt wordt tot startende bedrijven waar de strategie van het bedrijf een sterke focus heeft op kennisintensieve activiteiten. Door de brede invulling van het begrip innovatieve onderneming kunnen hier zowel hightech starters onder begrepen worden waar O&O de kern is van hun bedrijfsstrategie als ondernemingen met een beperkte maar wel duidelijk aanwezige oriëntatie op innovatie. Het is logisch dat bij hightech start ups waaraan starterssteun toegekend wordt dit gebeurt onder het besluit onderzoek en ontwikkeling (vroege stadia) en niet onder het besluit ontwikkeling en innovatie (late stadia). Daarom komt deze maatregel uitzonderlijk in twee besluiten voor.

11. Overzicht activiteiten met relatie tot de rechtsbasis in de vrijstellingsverordening

Bij de uitwerking van de besluiten worden maximaal de bepalingen van de artikels in de vrijstellingsverordening gevolgd. De rechtsbasis van de inhoudelijke opdeling in de drie besluiten zoals hierboven toegelicht op basis van de artikels van de vrijstellingsverordening wordt weergegeven in de onderstaande tabel.

Besluit	Activiteit	Basis in vrijstellingsverordening
Besluit 1 Vroege stadia onderzoek en ontwikkeling	<ul style="list-style-type: none"> – Projecten van onderzoek of een combinatie van onderzoek en ontwikkeling – Haalbaarheidsstudies – Starterssteun (enkel bij innovatieve starters met bedrijfsstrategie gericht naar kennisintensieve activiteiten) – Onderzoeksinfrastructuur 	<ul style="list-style-type: none"> – Art 25, maar beperking in besluit: <ul style="list-style-type: none"> – enkel onderzoek of combinatie van onderzoek en ontwikkeling – Art 25 – Art 22, maar beperking in besluit: <ul style="list-style-type: none"> – enkel innovatieve starters, enkel activiteiten ingebed in een bedrijfsstrategie gericht naar kennisintensieve activiteiten – Art 26
Besluit 2 Late stadia ontwikkeling en innovatie	<ul style="list-style-type: none"> – Projecten van ontwikkeling – Haalbaarheidsstudies – Starterssteun – Innovatiesteun voor kmo's – Organisatie-innovatie 	<ul style="list-style-type: none"> – Art 25, maar beperking in besluit: <ul style="list-style-type: none"> – enkel ontwikkeling – Art 25 – Art 22 – Art 28 – Art 29
Besluit 3 Baekeland	<ul style="list-style-type: none"> – Projecten van onderzoek die nominatief gebonden zijn mandataris, in samenwerking onderzoekorganisaties 	<ul style="list-style-type: none"> – Art 25, maar beperking in besluit: <ul style="list-style-type: none"> – enkel onderzoek – enkel in samenwerking onderzoeksorganisaties – enkel project nominatief verbonden aan mandataris

12. Adviezen

Het voorstel opgenomen in de huidige nota aan de Vlaamse regering werd reeds besproken met de leden van het Hermes beslissingscomité op 29 september 2016.

Het advies van inspectie Financiën werd uitgebracht op 18 november

De inspectie van financiën geeft een globaal gunstig advies mits rekening wordt gehouden met een aantal opmerkingen.

- De Inspectie van financiën stelt zich vragen over de werking van het beslissingscomité in artikel 3 waarin gesteld wordt dat een onderneming die een steunaanvraag indient, op de datum van de toekenning van de steunaanvraag geen achterstallige schulden mag hebben bij de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid en verder gesteld wordt dat het beslissingscomité bij het Hermesfonds bepaalt wat er wordt begrepen onder het begrip achterstallige schulden.
 - ⇒ Hierbij is het vanzelfsprekend niet de intentie dat een onderscheid gemaakt wordt tussen verschillende specifieke ondernemingen. Met deze clausule wordt enkel aangeduid dat voor de operationele implementatie een algemeen geldend proces zal uitgewerkt worden waarbij duidelijk gesteld wordt in welke situatie en bij welke drempelwaarde de mogelijkheid voor steun zal geweigerd worden. Dit is vervolgens toepasselijk op al de ondernemingen die een aanvraag indienen. Om elk misverstand te vermijden werd een zinsnede toegevoegd: *'... waarbij dit algemeen toepasbaar is op alle ondernemingen die een steunaanvraag indienen...'*
- De Inspectie van Financiën merkt op dat in artikel 5 gesteld wordt dat ondernemingen die zich ertoe verbinden een exploitatiezetel op te richten in het Vlaamse Gewest in aanmerking komt voor steun en benadrukt dat het aanvaardbaar is om een evaluatie uit te voeren maar dat onder geen enkele omstandigheid al steun kan uitbetaald worden aan ondernemingen die zich in zo'n situatie bevinden.
 - ⇒ Het ontwerpbesluit werd aangepast om tegemoet te komen aan deze terechte bezorgdheid waarbij volgende clausule opgenomen werd: *'...Ondernemingen die zich ertoe verbinden een exploitatiezetel op te richten in het Vlaamse Gewest komen in aanmerking voor evaluatie in selectie waarbij de eigenlijke steuntoekenning afhankelijk blijft van de vestiging van de rechtspersoonlijkheid...'*
- Wat steun aan innovatieadviesdiensten en innovatieondersteuningsdiensten betreft merkt de Inspectie van Financiën op dat binnen bepaalde beperkingen tot 100% steun kan toegekend worden, waarbij de Inspectie van Financiën geen voorstander is van 100% steun.
 - ⇒ Bij rechtstreekse steun aan bedrijven is voldoende engagement van het bedrijf essentieel en is 100% inderdaad geen wenselijke situatie. Er is dan ook geen enkele intentie om in de praktijk tot 100% steun toe te kennen bij rechtstreekse steun aan bedrijven. De mogelijkheid voor 100% steun zal dan ook niet opgenomen worden in de modaliteiten voor subsidie aan individuele bedrijven. Toch blijft het nuttig deze mogelijkheid op te nemen in het juridisch kader. Bij projecten met een collectieve dimensie kan steun toegekend worden

via de betrokken doelgroepbedrijven. In deze situatie kan het wenselijk zijn meer toe te kennen dan 50%. In zo'n situatie kan deze basis hiervoor aangewend worden. Dit zal evenwel nooit gebeuren voor steun aan individuele bedrijven of aan consortia van een beperkt aantal individuele bedrijven.

- De inspectie van Financiën maakt voorbehoud bij een clause in artikel 28 en 27 van respectievelijk het ontwerpbesluit tot regeling van steun aan ondernemingen voor onderzoek en ontwikkeling met een kennisintensief karakter in Vlaanderen en het ontwerpbesluit tot regeling van steun aan ondernemingen voor ontwikkeling en innovatie in Vlaanderen.

Hier is telkens voorzien dat het beslissingscomité bij het Hermesfonds voor de selectiecriteria gewichten kan toekennen om een selectiviteit te bepalen en dat zij bij de invulling van de criteria rekening houdt met de aard van de activiteiten en de aanvragers. De Inspectie van Financiën meent dat er vooraf duidelijkheid dient te zijn hoe deze laatste bepaling wordt toegepast, dwz niet specifiek naar één of meerdere concrete aanvragers.

⇒ Om rekening te houden met deze terechte bezorgdheid werd het ontwerpbesluit aangepast waarbij in elk besluit tweemaal volgende zinsnede toegevoegd werd: '...waarbij dit algemeen geldend is voor alle aanvragen...'

Deze aanpassing werd ook opgenomen in artikel 22 van het ontwerpbesluit van de Vlaamse regering van steun aan ondernemingen voor onderzoeksprojecten met het oog de uitvoering van doctoraatsonderzoek of postdoctoraal onderzoek in samenwerking met onderzoeksorganisaties in Vlaanderen

Met deze aanpassingen werd tegemoet gekomen aan de opmerkingen van de Inspectie van Financiën.

2. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP DE BEGROTING VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP

Het huidige voorstel voorziet de rechtsgrond voor steun aan O&O&I projecten.

Budgettair biedt dit een continuïteit van de wettelijke basis voor projecten die in 2015 onder het O&O-besluit gesteund werden, in 2015 bedroeg dit 181,2 miljoen euro. Het bedrag dat kan toegekend worden wordt elk jaar bepaald bij de begrotingsopmaak, het huidige voorstel heeft op zich geen impact op de begroting.

Naast de continuïteit voorziet het voorstel ook een wijziging en het opnemen van een aantal steunmogelijkheden die vandaag niet bestaan. Dit heeft vooral een inhoudelijke impact waarbij een aantal aspecten die vroeger niet konden gesteund worden nu wel kunnen gesteund worden. Deze inhoudelijke verschuiving is mogelijk binnen de bestaande budgetten en vereist op zich geen budgetverhoging. Indien bij de begrotingsopmaak beslist wordt een hoger budget toe te kennen voor steun aan O&O&I bij ondernemingen biedt deze verruiming uiteraard ruimere mogelijkheden om dit nuttig in te zetten voor ondersteuning van O&O&I in overeenstemming met de vraag van het bedrijfsleven, maar het voorstel voor de aanpassing van de wettelijke basis heeft op zich geen impact op de begroting van de Vlaamse Gemeenschap. .

Het begrotingsakkoord werd verleend op 25 januari 2017.

3. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP DE LOKALE BESTUREN

Het huidige voorstel tot wijziging van O&O-besluit heeft geen impact op de lokale besturen.

4. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP HET PERSONEELSBESTAND EN DE PERSONEELSBUDGETTEN

Het huidige voorstel tot wijziging van O&O-besluit heeft geen impact op het personeelsbestand en de personeelsbudgetten.

5. KWALITEIT VAN DE REGELGEVING

Een RIA is bijgevoegd.

Het wetgevingstechnisch en taaladvies van de afdeling Kanselarij van het Departement DAR voor de ontwerpbesluiten werd verstrekt op 27 oktober als W.T&T. advies nr. 2016/397, advies 2016/398 en advies 2016/399. De bijgevoegde ontwerpbesluiten zijn aangepast in overeenstemming met deze adviezen.

6. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1° haar principiële goedkeuring te hechten aan de bijgaande ontwerpen van besluit van de Vlaamse Regering, met name:

- ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot regeling van steun aan ondernemingen voor onderzoek en ontwikkeling met een kennisintensief karakter in Vlaanderen;
- ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot regeling van steun aan ondernemingen voor ontwikkeling en innovatie in Vlaanderen;
- ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot regeling van steun aan ondernemingen voor onderzoeksprojecten met het oog op de uitvoering van doctoraatsonderzoek of postdoctoraal onderzoek in samenwerking met onderzoeksorganisaties in Vlaanderen.

2° de Vlaamse minister, bevoegd voor werk, economie, innovatie en sport :

2.1 te gelasten over voornoemde ontwerpen het advies in te winnen van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV),

2.2. te machtigen te beoordelen of voornoemd advies aanleiding kan geven tot aanpassing van de heden door de Vlaamse Regering principieel goedgekeurde teksten,

2.3. te gelasten over voornoemde voorontwerpen het advies in te winnen van de Raad van State, met verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van dertig dagen, met toepassing van artikel 84, §1, eerste lid, 2°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, op voorwaarde dat de Vlaamse minister oordeelt dat voornoemd advies geen aanleiding geeft tot aanpassing van de heden door de Vlaamse Regering principieel goedgekeurde teksten.

De Vlaamse minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport

Philippe MUYTERS

Bijlagen:

- Ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot regeling van steun aan ondernemingen voor onderzoek en ontwikkeling met een kennisintensief karakter in Vlaanderen
- Ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot regeling van steun aan ondernemingen voor ontwikkeling en innovatie in Vlaanderen
- Ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot regeling van steun aan ondernemingen voor onderzoeksprojecten met het oog op de uitvoering van doctoraatsonderzoek of postdoctoraal onderzoek in samenwerking met onderzoeksorganisaties in Vlaanderen
- Reguleringsimpactanalyse.
- Advies Inspectie van Financiën van 18 november 2016
- Het begrotingsakkoord